

ŞEYH MUHAMMED NAZMÎ EFENDİ VE ESERLERİ

Osman Nuri KARADAYI*

Hayatı

Aslen Trabzonlu tüccar bir ailenin evladı olan Şeyh Nazmî Efendi 1032/1622 yılında İstanbul'da doğmuştur. Zengin bir ailede ve ilmin başkenti sayılacak bir şehirde doğmuş olması ve etrafında dayısı Hattat Fazlullah Efendi gibi âlimlerin bulunmasının da etkisiyle küçük yaştan itibaren iyi bir eğitim almıştır. Kara Süleyman Efendi, Sübbûhî Ahmed Dede, el-Hac Ahmed Dede gibi âlimlerden Kur'an-ı Kerim, Tefsir, Hadis, Arapça, Farsça dersleri okumuştur.¹

Genç yaşlarda tarikat çevreleri ile irtibat kuran Şeyh Nazmî Efendi, bir dönem Yeni Kapı Mevlevîhanesi'nde bulunmuş ve Şeyhzâde Derviş Mehmed'in sohbetlerine katılmıştır. İlk dönemlerinde Mevlevî tarikatına mensup olan Nazmî Efendi, daha sonra şeyhi Şeyhzâde Derviş Mehmet'in sevk etmesi üzerine Abdülehad Nûrî Efendi'ye (öl. 1061/1650) intisap etmiş ve şeyhine tam bir teslimiyetle bağlanmıştır. Abdülehad Nûrî Efendi vefat edince başka bir şeyhe intisap edemeyen Nazmî Efendi, çeşitli işaretler üzerine şeyhinin şeyhi olan Abdülmecîd Sîvâsî²'nin (ö. 1049/1639) ruhaniyetine tabi olmuş ve Kazganî-zâde Süleyman Ağa'yı sohbet şeyhi olarak kabul etmiştir. Böylece seyr u sülûkünü tamamlayan Nazmî Efendi Halvetiyye tarikatının Abdülehad-ı Nûrî Efendi'den sonra meşâyih silsilesinde kendine yer edinen önemli bir Halvetî şeyhi olmuştur. Henüz otuz üç yaşındayken Yavaşca Mehmet Ağa tekkesine şeyh, tekkenin yanında bulunan camiye ise vaiz olarak atanmıştır. Şeyhi Abdülmecîd Sîvâsî gibi İstanbul'un çeşitli camilerinde vaizlik yapmış, görevini ömrünün sonuna kadar -yaklaşık kırk beş sene- ifa etmiştir. 1112/1702 yılında vefat etmiş ve Yavaşca Mehmed Ağa zaviyesinde kendi adına inşa edilen türbeye defnedilmiştir.³ Bu tekke ve türbe İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi'nin inşası sırasında istimlak edilmiştir.⁴

Nazmî Efendi'nin ikisi erkek biri kız olmak üzere üç çocuğu vardır. Erkek çocukları Abdurrahman Rafî'a ve Abdülmecîd'dir. Şeyh Nazmî Efendi'nin vefatından sonra Halvetiyye tarikatının şeyhlik makamına oğlu Abdurrahman Rafî'a geçmiş, onun vefatının ardından ise kardeşi Abdülmecîd şeyh olmuştur.⁵

* Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, onuri.karadayi@atauni.edu.tr

¹ Osman Türer, *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat –Halvetîlik Örneği- Mehmed Nazmî Efendi'nin Hediyyetü'l-İhvanı* (İstanbul: İnsan Yayınları, 2011), 51. Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri I-III* (Ankara: Bizim Büro Basımevi, 2009), 175-176; Hüseyin Vassaf, *Sefîne-i Evliya* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2011), 3/498-499.

² Abdülmecîd Sîvâsî hakkında detaylı bilgi için bk.: Cengiz Gündoğdu, *Bir Türk Mutasavvıfı Abdülmecîd Sivasî: Hayatı Eserleri ve Tasavvufî Görüşleri* (Ankara: Kültür Bakanlığı, 2000); Cengiz Gündoğdu, "XVII. Yüzyılda Eyüp Sakini Bir Halvetî Şeyhi: Abdülmecîd Sîvâsî (Hayatı, Hizmet ve Misyonu)", *Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla VIII. Eyüpsultan Sempozyumu: Tebliğler (7-9 Mayıs 2004)*, 2004, 278-293; Cengiz Gündoğdu, "Sultan Ahmed Câmîi İlk Cum'a Vâizi: Abdülmecîd Sîvâsî (971/1563-1049/1639) (Vâizlik Hizmetleri, Sultan Ahmed Câmîi'ne Atanması, Vâ'z Uslûbu)", *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, 2000, cilt: II, sayı: 4, s. 41-53.

³ Türer, *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat*, 54-72

⁴ Hasan Aksoy, "Mehmed Nazmî Efendi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 32/460-461.

⁵ Türer, *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat*, 68-71.

Eserleri

Nazmi Efendi'nin elimizde dört eseri bulunmaktadır. Bunlar *Divan*⁶, *Sırr-ı Mânevi*⁷ *Hediyetü'l-İhvân*⁸ ve *Mi'yar-ı Tarikat-ı İlâhî* adlı eserleridir. Bunların dışında *Mev'iza-i Mücâhede* adlı bir eserin daha olduğu ifade edilse de herhangi bir nüshasına ulaşılamamıştır.

Şeyh Nazmî Efendi, diğer pek çok Halvetî meşâyih gibi İbnü'l-Arabî'nin sistemleştirdiği vahdet-i vücûd düşüncesini benimsemiş ve eserlerinde işlemiştir. Gerek *Divân*'ında gerekse diğer eserlerinde vahdet-i vücûd düşüncesine dair ifadeler bulunmakla beraber özellikle *Mi'yar-ı Tarikat-ı İlâhî* eseri baştan sonra bu düşüncenin işlendiği bir eserdir. Aynı zamanda Nazmî Efendi, Hallac-ı Mansur'un "ene'l-Hakk" demesini hoş karşılamış, fena mertebesine ulaşamamış kimselerin bu düşünceyi savunmalarını küfre zemin olarak nitelendirirmiş ve seyr-u sülûkte belirli mesafe katledenlerin savunacağı bir düşünce olacağını beyan etmiştir. Yine devran ve semanın faydalarını gözeterek yararlı, hatta mübtedî sâlikler için zaruri olduğunu savunmuş, ayrıca tütün içme meselesinde ruhsat yolunu değil azimet yolunu seçmiş, ihtilaflı meselelerde takva cihetini tercih etmiştir.⁹

Mi'yar-ı Tarikat-ı İlâhî

Nazmi Efendi bu eserini h. 1087 tarihinde yani yaklaşık 55 yaşındayken, kendi ifadesiyle halife oluşunun otuzuncu yılında üç gün gibi kısa bir sürede kaleme almıştır. Telif sebebi olarak halvete girdiği bir dönemde zikre iyice yoğunlaştığını, içinde böyle bir eser yazması gerektiğini ifade eden bir ilhâm-ı gaybî hâsıl olduğunu ve bu eseri yazmaya karar verdiğini dile getirir. Eserin yazılış gayesi ise sülûk hallerini detaylarıyla kaleme almak, esmâ-i seb'a, etvar-ı seb'a, envar-ı rabbânî ve esrar-ı ilâhî hakkında saliklere bilgi vermektir.¹⁰

Eserde "hamdele", "salvele" ve eserin yazılış sebebi gibi hususlar ifade edildikten sonra seyr-i nüzûlî ve seyr-i urûcî konuları şekillerle gösterilerek ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır. Daha sonra tarikat erbabının ve tasavvuf ehlinin seyr u sülûkte uymaları gereken adap kuralları ve dikkat etmeleri gereken bazı meseleler işlenir. Bununla birlikte eserde, kendi tarikatı olan Halvetî tarikatının Sivâsiyye koluna mensup şeyhlerin silsilesi de verilmiştir.¹¹ Bu yönüyle eser bir tarikatnâme özelliği taşımaktadır.

Nazmi Efendi hamdele bölümünde varlık ve yaratılışa dair oldukça veciz ifadeler yer vermiştir ki her biri geniş bir perspektif sunan bu ifadeler onun tasavvuf düşüncesine ne seviyede hâkim oluşunu göstermektedir. Ona göre velayet mertebesini elde etmenin yolu sülûk eğitimidir. Bu eğitimin gayesi Cenâb-ı Hakk'ı zâhir ve bâtın olarak bilmektir. Görmek ve bilmek arasındaki farka dikkat çeken müellife göre O'nu zahiren görmek mümkün değildir. Çünkü halk-ı âlem O'nun zuhuruna perde olmuştur ve mümkinâtın ne zâtı ne eseri ne de sıfatı vardır. Öyleyse geriye bilmek kalmaktadır. O'nu bilmek de Allah'ı Hâlık, eşyayı ise fânî varlık olarak görmek, eşyayı zahir Allah'ı batın olarak kabul etmekle

⁶ Divan'ın iki nüshası üzerine edisyon kritik çalışması yapılmıştır. Geniş bilgi için bk. Halime Bektaş, *Şeyh Muhammed Nazmî Divanı (Edisyon Kritik, İnceleme)*, (Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisan Tezi), 2005.

⁷ Yusuf Kenan Can, *Nazmî Mehmed Efendi'nin Mesnevi Tercümesi* (İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009).

⁸ *Hediyetü'l-İhvân* hakkında Osman Türer tarafından kapsamlı bir çalışma yapılmış, ayrıca metin neşredilmiştir. Bk.: Türer, *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat*, 243-655. Eserde Kâtip Çelebi'nin (ö. 1067/1657) Kadızâde-Sivasiler tartışmalarına yönelik bazı değerlendirmeleri tenkit edilmiştir. Detaylı bilgi için bk.: Cengiz Gündoğdu, "Şeyh Muhammed Nazmî'nin Kâtip Çelebi'yi Tenkidi Üzerine Bir Mülâhaza", *EKEV Akademi Dergisi - Sosyal Bilimler*, 1998, cilt: 1, sayı: 3, 189-205.

⁹ Mehmed Nazmî'nin tasavvufî şahsiyet ve bazı görüşleri hakkında bk.: Türer, *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat*, 100-137.

¹⁰ Mehmed Nazmî b. Ramazan el-İstanbulî. *Mi'yar-ı Tarikat-ı İlâhî*. (İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Saliha Hatun, 1087), 1b-3a, 8b.

¹¹ Verilen silsile şu şekildedir: Şeyh Yusuf-ı Mahdûm (öl. 1485), Şeyh Muhammed Rukiyye (ö. 1484), Şeyh Şahkubâd-ı Şîrvânî (öl. 1504'ten sonra), Şeyh Abdülmecid-i Şîrvânî (öl. 1563), Şeyh Şemseddin Ahmed-i Sivâsî (öl. 1597-98), Şeyh Abdülmecid-i Sivâsî (öl. 1639) ve Şeyh Abdülehad Nûrî (öl. 1650-1).

mümkündür. Tevhidin bu seviyesini ilâhî dergâha kabul edilenler O'nun ilim ve irfan ihsan etmesiyle elde ederler. Bu kişiler artık eşyayı olduğu gibi kavrarlar.

Sufiler yüksek hakikatlerin elde edilebilmesi için seyr u sülûk eğitimini gerekli görmüş, bir başka ifadeyle bâtın hikmetlerinin elde edilmesini riyazet ve mücahedeye bağlamışlardır. Seyr u sülûk risaleleri bu noktada bir yandan ledün ilminin amele bağlı oluşunu ortaya koyarken diğer taraftan da bu yolun sâliklerine rehber olurlar. Nazmi Efendi'nin Miyar-ı Tarikat'ı bu iki vasfı da haiz olarak Halvetiyye tarikatı esaslarına göre yazılmış sistematik bir seyr u sülûk risalesi özelliğine sahiptir.

Eserde vahdet-i vücûd konusuna müstakil olarak yer verilmiştir. Vahdet-i vücûd, vücûd, mevcûd, menşe-i mevcûdât, kavs-i tenezzül/seyr-i nüzûl, kavs-i terakki/seyr-i urûc gibi kavramlar açıklanmış, sufilerin ve bazı kelim âlimlerinin konuyla ilgili görüşleri hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca vahdet-i vücûd anlayışı bütün harflerin noktadan ve bütün sayıların birden müteşekkil oluşları dikkate alınarak harf ve sayı sembolizmiyle izah edilmiştir. Vahdet-i vücûd anlayışın panteizm, hulûl ve tenasüh anlayışlarıyla karıştırıldığına dikkat çekilmiş, ayırım noktaları husûsî olarak açıklanmıştır. Vahdet-i vücûd anlayışının doğru anlaşılabilmesi için sülûk mertebelerinin kat edilmesi gerektiği, onu ancak ev edna mertebesine ulaşanların anlayacağı, bu mertebeye ulaşmak için ise şeriate bağlılık, tehzîb-i ahlak ve tahsîl-i irfan olmak üzere üç şartın yerine getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Velayet-nübüvvet konusu "nübüvvet ve velâyet efdal, velâyetten nübüvvet ekmeldir" şeklinde bir cümle ile özetlenmiştir. Tüm bu yolculukta mürşid-i kâmile intisabın gerekli olduğu hususi olarak vurgulanmıştır. Günümüzde de takipçileri bulunan "Kur'an bana yeter" anlayışının, hariciler örneğinde olduğu gibi hatalı olduğu, sünnet olmadan Kur'an'ın kişiyi dalâlete götürebileceği, sünneti en iyi bilenlerin meşâyih olduğu üzerinde durulmuş mürşide intisabın gereği konusu da bu minvalde ele alınmıştır. Bu noktada şeriat-hakikat dengesine vurgu yapılmış hakikati elde edebilmek için şeriate sınıksız bağlılık esas alınmıştır.

Eserde seyr u sülûk, bidayeti sadık bir niyetle inâbet, nihayeti ise fenâ ve bekâ ile birlikte tevhidin gerçekleşmesi şeklinde ifade edilmiştir. Bu süreç tevbe ile başlar. İkinci olarak gassalın elindeki meyyit misali şeyhe teslim gerekir. Teslim olmayan mürid, şeytan gibi hem mahrum hem de mercûm olur ve yola devam edemez.¹² Devam edenlerin süreci başta namaz ve oruç olmak üzere ibadete yoğunlaşma, zikir-i esmâya devam etme ve kalbin mezmûm afetlerden temizlenmesi ile devam etmektedir. Halvetiyye tarikatının adap ve erkanına dair geniş bilgilerin verildiği bu bölümde açlık, halvet ve rüyanın fonksiyonuna da temas edilmiştir. Ayrıca kalp, ruh, nefis, akıl kavramları hakkında yeri geldikçe detaylı bilgiler verilmiştir.

Risalede detaylı bir şekilde işlenen seyr u sülûk süreci kısaca şöyle özetlenebilir.

et-Tavru'l-evvel: Teslimin ardından sâlike ism-i evvel olarak lâ ilâhe illallah zikri verilir. Bu safhada nefis-i emmarede olan sâlikin hased, hırs, gadap, ucb, şehvet, kibir, tûl-i emel, hıkd, gıybet, acelecilik, taassub ve buhl olmak üzere on iki kötü ahlak vasfıyla (usuli'z-zemâim) mücadele etmesi gerekir. Bu mücadelenin başarıyla tamamlanabilmesi için enbiya ve evliyanın âdeti olan halvet gerekir. Sâlik halvette nafîle ibadetlere yoğunlaşır, az ve helal yemeye, az uyumaya ve az konuşmaya gayret eder. Burada amaç bedeni islah etmek suretiyle kalbin iflahını gerçekleştirmektir. Görülen rüyalar mürşid tarafından tabir edilir.

et-Tavru's-sânî: Sâlik nefis-i emmâreden kurtularak levvâmeye terakki eder. Burada nefis iki yüzlü/yönlüdür, dünyaya da ahirete de meyyaldır. Esmâ-i seb'adan Allah ismi telkin edilir ve Allah'ın kalp sarayına sultan olarak oturması amaçlanır. Bunun için biri halka diğeri Hakk'a dönük olmak üzere iki

¹² Teslim konusu ile ilgili olarak risalede Şemseddin Sivasî'nin (ö. 1006/1597) şeyhiyle olan bir hatırasına yer verilmektedir. Bu hatıra *Nakdü'l-hâtur*'dan aktarılmaktadır.

yönlü olan kalbin masivâdan tasfiye edilmesi gerekir. Sâlikte vesvese peyda olursa afv ismi zikredilir. Bazı gayb âlemlerinin görülmesi (keşf-i cinnî) ve kerametler bu mertebeye mekr olabilir.

et-Tavru's-sâlis: Sâlike bu mertebede Hû ismi telkin edilir. Bütün fâni sıfatları yok etmesi ve ruhun ism-i hûya mesken olması amaçlanır. Bazı şeyhler müridin durumuna göre Yâ Hû şeklinde de verebilir. Genellikle menzilin başında olanlara (ba'id) Yâ Hû, sonuna yaklaşanlara (karib) Hû zikri verilir. Sâlik bu mertebede dünyaya tenezzül etmez ve ilâhî aşk makamını elde eder. Sabır, isar, tahammül, tevazu ve sıdk sıfatlarına sahip olur. Hararet anında Rahman ismini zikreder.

et-Tavru'r-râbi: Sâlike bu mertebede Hak ismi telkin edilir ve daima Hak ile meşgul olması amaçlanır. Mecazi varlığından geçer ve vücûd-ı Hak vasfını elde eder. Bu safhada ene'l-Hak demesinde sakınca yoktur. İrfânî ilimler tahsil eder, insan-ı kâmil olur ve kendisine hilafet verilir. Böylece halkı irşada başlar. Yakîn, ilm ü hikmet, fakr, tuma'nînet ve sekînet sıfatlarına sahip olur. Sâlik bu mertebede kâmil, bundan sonraki üç mertebeye ise ekmele olur.

et-Tavru'l-hâmis: Sâlike bu mertebede Hay ismi telkin edilir. Bu zikre devam etmek suretiyle vahdete ulaşması, şühûd-i zât-ı mutlakı elde etmesi arzu edilir.

et-Tavru's-sâdis: Sâlike bu mertebede Kayyûm ismi telkin edilir. Hû zikrini telkin eden şeyhler de vardır. Bu zikre gizli ve aşikâr devam etmek suretiyle sıfat-ı Hak'ı elde etmesi arzu edilir.

et-Tavru's-sâbi: Sâlike bu mertebede Kahhâr ismi telkin edilir. Allah zikrini telkin eden şeyhler de vardır. Bu zikre gizli ve aşikâr devam etmek suretiyle hayat-ı zâtîye mazhar olması arzu edilir. Artık sâlik hakiki hayat bulup hilafet vasfını elde ederek âdem olmuştur. Bu mertebeye evliyanın son, enbiyanın başlangıç noktasıdır. *Bu mertebeye bekâ ba'de'l-fenâ veya cemü'l-cem de denilmiştir. Bu menzilde kesrette vahdet ve vahdette kesret sırrı aşikâr olur.*

Risalede etvâr-ı seb'adaki nefis mertebeleri nefis-i emmâre, levvâme, mülhime, mutmainne, raziyye, marziyye ve sâfiye şeklinde; esmâ-i seb'adaki isimler lâ ilâhe illallah, Allah, Hû, Hak, Hayy, Kayyûm, Kahhâr şeklinde; nefsin makamları (letâif) bazı belirsizliklerle beraber kalp, ruh, sır, sırru's-sır, hafî, ahfa ve bütün beden şeklinde tasnif edilmiştir. İlk dört tavr kemâliyyet, diğer üç tavr ise ekmeleliyyet içindir. Süreç anlatılırken tarikatın adap ve erkânı aktarılır. Fakat yeri geldikçe “bize nümâyan olan budur” denilerek bireysel tecrübeler de dile getirilir. Bununla beraber “her ne söylediysem Şeyhim Abdülehad-ı Nuri'nın bana öğrettikleridir” denilerek bütün malumat tevazunun bir gereği olarak şeyhe hamledilir.

Mi'yâr-ı tarikat-ı ilâhî'nin nüshaları aşağıdaki tablodaki gibidir:

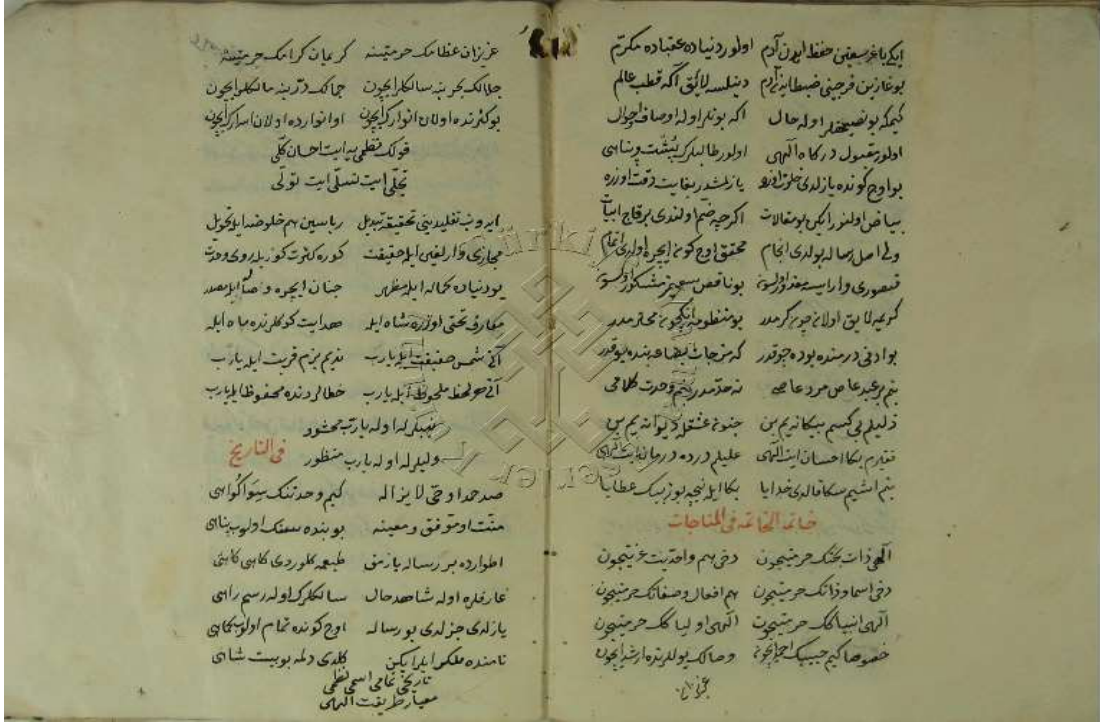
<p>Mi'yâr-ı tarikat. / معيار طريقات.</p> <p>Müellif: Şeyh Nazmî Efendi, Muhammed b. Ramazan. / شيخ نظمي / 1112/1700 / محمد بن رمضان / افندي.</p> <p>Dil: Türkçe</p> <p>Tasnif no./Konu: 297.7 / Tasavvuf ve tarikatlar</p> <p>Kütüphane adr: Millet Kütüphanesi</p> <p>Koleksiyon: A.E. Manzum</p> <p>Koleksiyon no.: AEmnz951/1 [Diğer risaleler.]</p> <p>Bibliyografik kayıt no.: 163830</p> <p>Materyal türü: Yazma eser</p> <p>Link: Şeyh Nazmî Efendi, Muhammed b. Ramazan. <i>Mi'yâr-ı tarikat.</i> https://portal.yek.gov.tr/works/detail/163830</p>	<p>Müellif: Nazmî, Mehmed b. Ramazan el-İstanbulî / نظمي، محمد / 1112/1701 / بين رمضان الإستانبولي</p> <p>Dil: Türkçe</p> <p>Tasnif no./Konu: 297.756 / Halvetiye ve kolları</p> <p>Fiziksel özellikler: 164-211 yk., 19 st.</p> <p>Kütüphane adr: Süleymaniye Kütüphanesi</p> <p>Koleksiyon: Mihrisah Sultan</p> <p>Koleksiyon no.: 00183-002 [Diğer risaleler.]</p> <p>Bibliyografik kayıt no.: 307988</p> <p>Materyal türü: Yazma eser</p> <p>Link: Nazmî, Mehmed b. Ramazan el-İstanbulî. <i>Mi'yâr-ı Tarikat-ı İlâhî.</i> https://portal.yek.gov.tr/works/detail/307988</p>
--	---

TRABZONLU MÜELLİFLER VE ESERLERİ / OSMANLI DÖNEMİ

<p>Müellif: Nazmî, Mehmed b. Ramazan el-İstanbulî / نظمي، محمد بن رمضان الإستانبولي / 1112/1701</p> <p>Dil: Türkçe</p> <p>Tasnif no./Konu: 297.756 / Halvetiye ve kolları</p> <p>Fiziksel özellikler: 1-35 yk., 21 st.</p> <p>Kütüphane adı: Süleymaniye Kütüphanesi</p> <p>Koleksiyon: Hasan Hüsnü Paşa</p> <p>Koleksiyon no.: 00693-001 [Diğer risaleler.]</p> <p>Bibliyografik kayıt no.: 270613</p> <p>Materyal türü: Yazma eser</p> <p>Link: Nazmî, Mehmed b. Ramazan el-İstanbulî. <i>Mi'yâr-ı Tarikat-ı İlâhî</i>. https://portal.yek.gov.tr/works/detail/270613</p>	<p>Müellif: Nazmî, Mehmed b. Ramazan el-İstanbulî / نظمي، محمد بن رمضان الإستانبولي / 1112/1701</p> <p>Dil: Türkçe</p> <p>Tasnif no./Konu: 297.756 / Halvetiye ve kolları</p> <p>İstinsah tarihi: 1086</p> <p>Fiziksel özellikler: 35 yk., 21 st.</p> <p>Kütüphane adı: Süleymaniye Kütüphanesi</p> <p>Koleksiyon: Hacı Mahmud Efendi</p> <p>Koleksiyon no.: 03698</p> <p>Bibliyografik kayıt no.: 256994</p> <p>Materyal türü: Yazma eser</p> <p>Link: Nazmî, Mehmed b. Ramazan el-İstanbulî. <i>Mi'yâr-ı Tarikat-ı İlâhî</i>. 1086. https://portal.yek.gov.tr/works/detail/256994</p>
<p>Müellif: Nazmî, Mehmed b. Ramazan el-İstanbulî / 1112/1701 / نظمي، محمد بن رمضان الإستانبولي</p> <p>Dil: Türkçe</p> <p>Tasnif no./Konu: 297.756 / Halvetiye ve kolları</p> <p>Fiziksel özellikler: 38+II yk., 19 st., 2 stn.</p> <p>Kütüphane adı: Süleymaniye Kütüphanesi</p> <p>Koleksiyon: Saliha Hatun</p> <p>Koleksiyon no.: 00105</p> <p>Bibliyografik kayıt no.: 325246</p> <p>Telif Tarihi: 1087</p> <p>Materyal türü: Yazma eser</p> <p>Nüsha Özellikleri: Nüşhada başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Sayfalarda müşirler bulunmaktadır. 38b-40a sayfaları arasında Şerh-i Du'â-yı Salavât bulunmaktadır. 1a sayfasında Arapça kıt'a ve "Vakf-ı Naima Mustafa Efendi b. el-Hacı Murad" şeklinde vakıf kaydı vardır. Eserin 5b, 6a sayfalarında dairesel şekiller bulunmaktadır.</p> <p>Link: Nazmî, Mehmed b. Ramazan el-İstanbulî. <i>Mi'yâr-ı Tarikat-ı İlâhî</i>. https://portal.yek.gov.tr/works/detail/325246</p>	
<p><i>Mi'yâr-ı Tarikat-ı İlâhî</i>'nin Yazma Nüshaları</p>	

Resim 1: Saliha Hatun nüshasına ait görseller

Resim 2: Saliha Hatun nüshasına ait görseller

Kaynakça

- Aksoy, Hasan. "Mehmed Nazmi Efendi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 32/460-461. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Bektaş, Halime. *Şeyh Muhammed Nazmî Divanı (Edisyon Kritik, İnceleme)*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisan Tezi, 2005.
- Bursalı Mehmed Tahir. *Osmanlı Müellifleri*. I-III. Ankara: Bizim Büro Basımevi, 2009.
- Can, Yusuf Kenan. *Nazmi Mehmed Efendi'nin Mesnevi Tercümesi*. İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Gündoğdu, Cengiz. "Şeyh Muhammed Nazmî'nin Kâtip Çelebi'yi Tenkidi Üzerine Bir Mülâhaza". *EKEV Akademi Dergisi - Sosyal Bilimler* -. 1998, 1/3, 189-205.
- Gündoğdu, Cengiz. *Bir Türk Mutasavvıfı Abdülmecid Sivasî: Hayatı Eserleri ve Tasavvufî Görüşleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı, 2000.
- Gündoğdu, Cengiz. "XVII. Yüzyılda Eyüp Sakini Bir Halvetî Şeyhi: Abdülmecid Sivasî (Hayatı, Hizmet ve Misyonu)". *Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla VIII. Eyüpsultan Sempozyumu. Tebliğler*. (7-9 Mayıs 2004), 2004, 278-293.
- Gündoğdu, Cengiz. "Sultan Ahmed Câmîi İlk Cum'a Vâizi: Abdülmecid Sivasî (971/1563-1049/1639) (Vâizlik Hizmetleri, Sultan Ahmed Câmîi'ne Atanması, Va'z Uslûbu)". *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*. 2000, 2/4, 41-53.
- Hüseyin Vassâf. *Sefîne-i Evliya*. I-VI. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2011.
- Nazmî, Mehmed b. Ramazan el-İstanbulî. *Mi'yâr-ı Tarikat-ı İlâhî*. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi, Saliha Hatun, 1087.
- Türer, Osman. *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat -Halvetîlik Örneği- Mehmed Nazmî Efendi'nin Hediye-tü'l-İhvânı*. İstanbul: İnsan Yayınları, 2011.